

Prima instanță: Judecătoria Căușeni (sediul Ștefan Vodă) (jud. M. Țurcan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Anton, V. Cotorobai, A. Panov)

ÎNCHEIERE

10 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Svetlana Filincova

examinând admisibilitatea recursului declarat de Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie reprezentați de avocatul Dumitriu Valeriu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie împotriva Consiliului local și Primăriei s. Popeasca, intervenient accesoriu SRL "Euroimport" privind încasarea prejudiciului material și moral, obligarea de a nu crea obstacole în folosirea terenurilor agricole prin utilizarea carierei de nisip,

împotriva deciziei din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie, admis apelul declarat de către Consiliul local și Primăria s. Popeasca, casată hotărârea din 13 februarie 2018 și hotărârea suplimentară din 19 septembrie 2018 a Judecătoriei Căușeni (sediul Ștefan Vodă) și emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 19 decembrie 2016, Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie s-au adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului local și Primăriei s. Popeasca privind încasarea prejudiciului material și moral, obligarea de a nu crea obstacole în folosirea terenurilor agricole prin utilizarea carierei de nisip, încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii au invocat că, sunt proprietari a două terenuri agricole, primul cu suprafața de 0,8799 ha, iar al doilea cu suprafața de 0,8800 ha, situate în extravilanul satului Popeasca, r. Ștefan Vodă.

Reclamanții au menționat că, la 27 aprilie 2013, Procuratura Anticorupție, la cererea soților Strîmbei a pornit o cauză penală în privința factorilor de decizie din cadrul Primăriei s. Popeasca privind exproprierea ilegală de proprietate,

manifestată prin diminuarea esențială a terenurilor de pământ aflate în proprietatea reclamanților, depășirea atribuțiilor de serviciu și abuz din partea angajaților Primăriei s. Popeasca la extragerea nisipului din cariera amplasată pe teritoriul s. Popeasca.

Au indicat că, prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 05 iulie 2016, s-a constatat incontestabil că, la 06 aprilie 2011 prin decizia nr.3 a Consiliului local Popeasca au fost efectuate modificări la bugetul primăriei pentru anul 2011, fiind decis de a crea la capitolul mijloace speciale grupa "15.02.179" de colectare a mijloacelor bănești de la vinderea nisipului la prețul de 50 lei pentru un metru cub.

Conform Raportului de expertiză nr.2 din 01 iunie 2011, efectuat de Inspectoratul de Stat pentru Geologie și Supraveghere Minieră, privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului, în rezultatul extragerii nelegitime a nisipului, s-a constatat că, volumul de nisip extras ilegal se echivalează cu suma de 193 895,68 lei.

Prin decizia Consiliului local Popeasca din 14 septembrie 2011 s-a abrogat pct.5 din decizia nr.3 din 06 aprilie 2011 prin care s-a decis crearea la capitolul mijloace speciale grupa "15.02.179" de colectare a mijloacelor bănești de la vinderea nisipului - 50 lei pentru un metru cub, totodată fiind interzisă și exploatarea carierei de nisip de pe teritoriul s. Popeasca.

Conform Actului inspectării financiare la Primăria s. Popeasca, ultima nu dispune de licență pentru extragerea zăcămintelor minerale.

Reclamanții au accentuat că, de multiple ori în perioada vizată, au depus cerere la Consiliul local și Primăria s. Popeasca privind interzicerea exploatării carierei, conservarea ei și extragerea ilegală a nisipului, ori în rezultatul extragerii nisipului le-a fost adusă atingere drepturilor asupra terenurilor de pământ, fapt constatat prin Actul întocmit de grupul de lucru a Primăriei s. Popeasca din 21 octombrie 2016, care a stabilit, că în urma sustragerii de nisip în mod arbitrar de către pârâți, suprafața terenurilor de pământ, deținute de reclamanți, în perioada anilor 2008-2016 s-a diminuat cu 0,45 ha.

La 09 martie 2017, în cadrul procesului a fost admis demersul înaintat de reprezentantul Consiliului local și Primăriei s. Popeasca privind atragerea în calitate de intervenient accesoriu SRL "Euroimport".

Ulterior, la 22 octombrie 2017, reclamanții au depus o cerere de mărire a cuantumului pretențiilor, solicitând încasarea de la Consiliul local și Primăria s. Popeasca a prejudiciului material în mărime de 17130 lei, prejudiciului moral în mărime a 50000 lei pentru fiecare, a cheltuielilor de judecată și pentru asistență juridică în mărime de 10000 lei, obligarea pârâților să înceteze utilizarea carierei de nisip și să întreprindă măsuri de conservare a ei.

Prin hotărârea din 13 februarie 2018 a Judecătoriei Căușeni (sediul Ștefan Vodă), acțiunea a fost admisă parțial.

S-a încasat de la Consiliul local și Primăria s. Popeasca în beneficiul Strîmbei

Eudochiei și lui Strîmbei Domentie prejudiciul material cauzat în rezultatul surpării terenurilor agricole în mărime de 17 130,68 lei.

S-a încasat de la Consiliul local și Primăria s. Popeasca în beneficiul lui Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie prejudiciul moral în mărime a câte 10 000 lei pentru fiecare.

S-a obligat Consiliul local și Primăria s. Popeasca să nu creeze obstacole Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie în folosirea terenurilor agricole prin utilizarea abuzivă a carierei de nisip.

S-a încasat de la Consiliul local și Primăria s. Popeasca în beneficiul Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie cheltuielile de judecată pentru asistența juridică în mărime de 7000 lei.

Prin hotărârea suplimentară din 19 septembrie 2018 a Judecătorei Căușeni (sediul Ștefan Vodă), a fost admisă parțial cererea reclamanților privind emiterea unei hotărâri suplimentare.

S-a obligat Consiliul local și Primăria s. Popeasca să nu creeze obstacole Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie în folosirea terenurilor agricole prin utilizarea abuzivă a carierei de nisip și întreprinderea măsurilor de conservare a carierei de nisip.

S-a încasat de la Consiliul local și Primăria s. Popească în beneficiul Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie cheltuielile de judecată pentru asistența juridică și pentru efectuarea raportului de evaluare a bunului imobil în mărime de 7000 lei.

S-a încasat de la Consiliul local și Primăria s. Popeasca în beneficiul Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie cheltuielile de judecată suportate pentru serviciile cadastrale și serviciile poștale în mărime de 137,50 lei.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a reținut că, potrivit contractului de arendă din 01 octombrie 2013, terenul agricol cu suprafața de 10,3981 ha, care aparține cu drept de proprietate administrației publice locale Popeasca, este dat în arendă SRL „Euroimport” pe un termen de 10 ani.

Pe terenul care aparține cu drept de proprietate administrației publice locale Popeasca se află o carieră de nisip neautorizată și neînregistrată la Agenția pentru Geologie și Resurse Minerale, organ abilitat pentru înregistrarea de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului.

Consiliul local Popeasca în calitate de proprietar a terenului agricol, fără înregistrarea de stat a lucrărilor de cercetare geologică a subsolului, abuziv, a dispus prin decizia nr.3 din 06 aprilie 2011 exploatarea carierei, permițând colectarea mijloacelor bănești pentru amenajarea satului prin vinderea nisipului din cariera satului, stabilind un preț de 50 lei pentru metru cub.

Ulterior, la sesizarea Procuraturii Ștefan Vodă, prin decizia nr.04.05. din 14 septembrie 2011, Consiliul local Popeasca a abrogat pct.5 al deciziei nr.3 din 16 aprilie 2011 privitor la colectarea mijloacelor bănești pentru amenajarea satului prin vinderea nisipului din cariera satului, ca fiind ilegal.

Totodată, Primarul s. Popeasca, în baza recursului procurorului Ștefan Vodă din 15 iulie 2011, prin dispoziția nr.26 din 21 iulie 2011 a interzis exploatarea carierei și livrarea nisipului din cariera de nisip din teritoriul s. Popeasca de la 21 iulie 2011.

Astfel, în urma exploatării abuzive a carierei de nisip malurile carierei au început a se surpa, fiind afectate terenurile agricole adiacente, care aparțin reclamanților, fapt confirmat prin actele de constatare și inspectare a terenurilor agricole respective.

Pe parcursul anilor 1998-2016 în urma sustragerii nisipului din această carieră și în urma surpării malurilor suprafața acestor două terenuri s-a micșorat considerabil. Suprafața terenurilor susnumite conform Registrului bunurilor imobile este de 1,7799 ha. În urma măsurărilor curente suprafața acestor două cote de teren este aproximativ de 1,3299 ha, adică s-a micșorat cu 0,45 ha.

Astfel, prima instanță a tras concluzia că, din vina administrației publice locale care a admis exploatarea carierei și extracției nisipului a fost încălcat drepturile deținătorilor terenurilor adiacente Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie, terenurile agricole în urma surpării fiind micșorate cu 0,45 ha, iar potrivit Raportului de evaluare prezentat de reclamanți și necontestat de pârâți, prejudiciul cauzat reclamanților prin diminuarea a 0,45 ha constituie 17130,68 lei.

Cu privire la pretenția de încasare a prejudiciului moral, instanța a reținut că, însăși reprezentantul pârâtului, Zmeu Simion a recunoscut faptul, că încă din anul 1994 reclamanta Strîmbei Eudochia de nenumărate ori s-a adresat la primărie cu această problemă, însă nu s-a adoptat nici o hotărâre prin care aceasta să fie soluționată. Reclamanții sunt pensionari, de vârstă înaintată, terenurile agricole nu le pot prelucra singuri, însă din cauza că se află lângă cariera de nisip ei nici nu le pot da în arendă agenților economici, terenurile agricole în prezent fiind pârloagă.

Totuși instanța a considerat suma prejudiciului moral solicitat de reclamanți ca fiind exagerat, iar suma de 10 000 lei pentru fiecare, ar fi echitabilă gradului de frustrare psihică suportată de ei.

Cu privire la pretențiile de obligare de a nu crea obstacole în folosirea terenurilor agricole prin utilizarea abuzivă a carierei de nisip și întreprinderea măsurilor de conservare a carierei de nisip, încasarea cheltuielilor de judecată, prima instanță s-a expus printr-o hotărâre suplimentară.

Prin decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie, admis apelul declarat de către Consiliul local și Primăria s. Popeasca, casată hotărârea din 13 februarie 2018 și hotărârea suplimentară din 19 septembrie 2018 a Judecătoriei Căușeni (sediul Ștefan Vodă) și emisă o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a concluzionat că, potrivit materialelor dosarului asupra faptului, că plângerea penală a Strîmbei Eudochiei și lui Strîmbei Domentie actualmente se află în cadrul reexaminării, ori la adresarea Primăriei s. Popeasca către Procuratura Anticorupție privind etapa de derulare a examinării

cauzei penale enunțate, părțile au fost informați că la moment urmărirea penală se află în proces de desfășurare, nefiind adoptată o careva decizie în ordinea prevăzută de legislația procesual penală.

La fel s-a informat în privința faptului, că Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie nu sunt recunoscuți în calitate de părți civile, precum și careva cereri cu solicitarea acestui statut din partea acestora nu a parvenit, urmărirea penală în prezenta cauză a fost pornită la 24 mai 2013, în cadrul acesteia nu au fost întocmite careva rapoarte de expertiză din 01 iunie 2011, la care a făcut referință reclamanții.

Astfel, instanța de apel a menționat că, probă prezentată de către reclamanți cum ar fi raportul de expertiză nr.2 din 01 iunie 2011 privind evaluarea unui prejudiciu cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile nu are relevanță la cazul dat, or Consiliul local și Primăria s. Popeasca nu au exploatat și nu exploatează o careva carieră de nisip.

În coerența acestor circumstanțe, în viziunea instanței de apel, concluzia instanței de fond privind constatarea vinovăției în adresa autorității publice locale în exploatarea neautorizată a carieri de nisip este una incorectă, cu atât mai mult, că autoritatea enunțată nu dispune de licență privind exploatarea zăcămintelor naturale de nisip.

Mai mult, reclamanții nu au demonstrat prin probe pertinente și concludente asupra faptului, că au formulat în cadrul procesului penal menționat careva pretenții de ordin material sau moral pe faptul așa numitei exproprieri ilegale de proprietate, pe caz neexistând o soluție definitivă și executorie în ce privește stabilirea vinovăției cărorva factori de decizie după cum invocă reclamanții potrivit cererii de chemare în judecată, sau altor factori desemnați concret în plângerea adresată Procuraturii Anticorupție, aceștia nu au fost recunoscuți ca părți civile și nu au formulat careva cerințe cu titlu de prejudiciu, nu au fost efectuate careva rapoarte de expertiză în sensul enunțat.

În mod distinct instanța de apel a pus în evidență faptul că proprietarul subsolului este statul, iar gestionarea are loc prin intermediul Ministerului Mediului. Prin urmare, Consiliul local nu este proprietar al subsolului, și nu poartă vina. Ba mai mult, vinovăția nici nu este stabilită.

În consolidarea soluției de respingere a acțiunii, instanța de apel a menționat faptul că lipsesc cele patru elemente ale răspunderii delictuale conform art. 1398 al Codului civil, și anume prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre fapta și prejudiciu, și vinovăția.

La 29 ianuarie 2019, Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie reprezentați de avocatul Dumitriu Valeriu au declarat recurs împotriva deciziei din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel la emiterea deciziei a interpretat în mod eronat legea, a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului precum și în mod arbitrar a apreciat probele prezentate de părți.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie reprezentați de avocatul Dumitriu Valeriu, neîntemeiat și care urmează a fi considerat inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie reprezentați de avocatul Dumitriu Valeriu, nu pot duce la admisibilitatea recursului, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ a recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare al recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului

înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurențelor, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune considerarea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de către Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie reprezentați de avocatul Dumitriu Valeriu.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea considerării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Strîmbei Eudochia și Strîmbei Domentie reprezentați de avocatul Dumitriu Valeriu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Svetlana Filincova